
ТЕМА VIII

СЛОБОДНА ТЕМА
2. ЗВЕБС-а

ЗВЕЗДАРСКО БЕСЕДНИШТВО
СРЕДЊОШКОЛАЦА

16. 3. 2015.

ШЕСТА БЕОГРАДСКА
ГИМНАЗИЈА

Кишин Шинојама, Браон Лили (1968)

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ВОДА ПАМТИ

Говорићу о води, обичној. Обична вода. Придев обичан, уз име-ницу вода, најнеобичнија је и највишезначнија реч. Да не говорим о метонимијским, метафоричним значењима, да оставим по страни полисемију, па да покушам да обично, јасно и просто, говорим о води.

Слатка, бистра, изворска или извор вода, чесмовача - синоними су за обичну воду. Прва формула коју научимо је H_2O (вода), лако се памти, а и само 71% наше планете сачињен је од воде, као и само 70% нашег, сваког људског тела. Вода је свуда око нас. Видимо је, али не примећујемо док нам не затреба или не засмета. Плажа - вода, санкање, скијање, грудвање - вода, уживање. Али вода уђе у ципеле, а понекад и у уши. Кажем да је све, само не обична, или је њена лепота у обичности.

Вода је живот. Вода је закон. Вода је класика. Чувам га као кап воде на длану. Чист као суза. Вреди као летња киша. Слатко сам се напио воде. Е, да ми је мало воде. Зна се ко коси, а ко воду носи. Можемо говорити о небројеним пићима у којима, мање или више, чешће или ређе, уживамо. Сокови, вина, ракије, коњаци, фрапеи, шејкови, али вода је закон. Важно је ко воду носи, упозорава наша народна пословица већ вековима, а Ауден каже: „Хиљаде људи живело је без љубави, а ниједан без воде.“ Она нам је насушно потребна, и ово насушно има везе са водом - семантички и психолошки. А човек као да је слеп и не види, као да је глув, као да нам је вода ушла у уши, па нам мисли нису бистре као вода.

Ратови су вођени због територија, љубави, лудости, болесних амбиција, али можемо с правом рећи да је у основи сваког рата материјална добит. Лепа Јелена послужила је мудрим Хеленима да лакше прогутају, мислим попију, и преживе разарајући рат, у основи, због новца. Разне инвазије на Блиском истоку последње деценије, разна пролећа попут афричких, јасна су метафора за рат због нафте. Многи већ знају да ће се неки наредни рат, који би сви људи бистре памети и чиста срца, као вода, желели да избегну, водити баш због воде. Водити због воде – обичне, а победа ће, сигурно, бити Пирова. Кажем обична, да вам нагласим колико није. Човек коме је вода ушла у уши, не чује ни свој глас, а камоли опомене у виду цунамија или глобалног отопљавања, па не схвата да треба да стане и престане да уништава оно из чега је, у чему је, и на чему је

ОГЛЕДАЛО

настао. Воду, и то обичну. Бавимо се људи, мало минералним водама, делују позитивно, лековито и отровно. Рекламе нас засипају идеалним балансима минералних материја, али у обичној води. Без минералних можемо, али шта ћемо ако сами својој планети ускратимо обичну воду. Необично, парадоксално!

Окупани смо на крштењу водом, освећујемо светом, лечимо се богојављенском, девет месеци проведемо у плодовој, а читав живот уништавамо воду. Желимо да јој одузмемо епитет обична, а тиме себи одузимамо живот. Уништићемо позитивно, а оставићемо само отровно у води. Е, тада неће бити обична. Тада неће бити кружења воде у природи. А почело је овако. Од када је изашао из пећине, човекове потребе за водом су расле, хигијена се повећавала, вода из река се све више трошила. Али сви знамо да се вода не може потрошити, јер је она материја која кружи у природи. Додуше, води је лако да кружи. Човек напредује у науци, па поче и воду да боји, да је улепшава. Некада је боји црвено, некада модро, некада жутим преливом насталим кружењем воде кроз организам човека. Мало је мути, мало јој пусти дугине боје, од уља! Игра ли се, игра! А зашто тако? Нико се не љути, нико се не буну, изненађујуће - чак ни рибе. Да се не слажу, рибе би се буниле, а оне ћуте. Ћутање је знак одобравања! Ћутање значи да неће бити ничег. Зар нам један потоп није био довољан? Надам се да јесте. Мађарска пословица каже: „Ко се довољно воде напио, извору окреће леђа”, а човек опет не схвата поруку, не примећује опомене, не страхује да се на небу неће појавити блиставе дуге да нас Бог опомене завета. Вода и сунце, Бог и човек једно без другог не може, а заједно теку као вода.

Милена Гачић

Текстилно-техничка и пољопривредна школа
„Деспот Ђурађ” Смедерево
Ментор: проф. Оливера Ђерић

ЧОВЕЧЕ, ГДЕ СИ СЕ ИЗГУБИО?

Друџа наџрага 2. ЗВЕБС-а

Гледам у небо и видим само једно: божанство природе, сласт недокучивог. Светлост је ту, као неми посматрач, недужни саучесник нашег охолог бивствовања.

Време непролазно. Вечно у свом трајању. Парадоксално непролазности времена, једина извесна јесте - пролазност. Твој живот пролази, мали човече, а где си ти? Под чије скуте си се сакрио? Твоје мисли не узрастају у речи. Делима твојим име је лаж. Ти живиш лаж. Постао си нема слика живог филма. Заборав-усуд нашег рода. Сваки дан све више и више заборављамо. Не сећамо се ко смо, шта смо, одакле смо. Заборавили смо веру, заборављамо и онај грумен земље, блата у ком су наши преци лечили ране. Заборављамо крике и бол недужних, због којих су се и небеса отварала. Заборавили смо борбу... Заборавили смо крв. И најзад, ужасно је што смо заборавили живот... прави пут.

Бесмислено је мислити о бесмислу које, опет води тамо негде, у бесмисао. Хтели то да признамо или не, јер је тако лакше, ићи линијом мањег отпора, не можемо да побегнемо од чињенице да нашом душом и нашим телом управља неко други. Безосећајност, суровост, равнодушност, манипулације, лаж, преваре, гордост, понос, злоба. Све су то људске особине које се у данашњем свету цене, не искључују се као негативне, као нешто против чега се човек мора борити, да би опстао. Онако како доликује људској врсти. Успони, падови, све те равнине и неравнине, корачати слободним духом без окова... Али, изгледа да смо добро заиграли, нечије руке нас воде. Подијум је само за нас, путања исцртана, па само напред. Као што је Свети владика Николај рекао: „Сматрај сваки дан као један цео отпочет и завршен живот. Нек се сваки твој дан одрони од тебе као цео један човек са којим ћеш желети опет да се састанеш и да га без стида покажеш васиони.”

ОГЛЕДАЛО

Питам вас, да ли можемо за себе да кажемо да је наш живот вођен управо овом крилатицом? Зашто да очекујем било какав одговор? Да у нама има бар мало стида, гриже савести или тог гласа који говори „гресиш”, све би било другачије. Тражили смо слободу, али да ли смо је заиста и добили? Борећи се за право да говоримо, да ли смо постали још већи робови? Да ли имамо нормалан живот? Ово што смо само ми створили, све је, само живот није. Ми смо једна гомила глава без разума. Налазимо се у теснацу у којем не видимо излаз. Заслепите народ. Нека их слепило води. Нека њихов циљ буде бесциљност. Учините их робовима сопствених жеља које се никада неће остварити. Самообмана, гордост и неспрђење нека им буду вечни пријатељи. Нећу, не желим да будем само број.

Не желим да будем роб. Загледајте се у лица људи који сваки дан пролазе поред вас. Видећете у њима празнину сивило. Грбу коју су добили под теретом овакве, привидне слободе. То није слика човека. Нисмо за то створени. Нисмо се пробудили у овом свету да бисмо се олако предали. Освести се, човече! Загледај се у себе! Суочи се са својим грешкама! И крени, прогледај, поново проходај... И нека тај трен преокрета, тај трен почетка, постане трен твог живота.

Ја се борим. Нећу прихватити, као што и нисам прихватила, овакав систем вредности. Знам, сигурна сам да постоји још младих људи који за истим жуде. За правом, истинском слободом... без окова и без диктатуре. Чинимо мађину, али она не значи слабост. Од ње се највише очекује. Она мора храбро да води путем до највећег добра.

Василија Зоћевић

Гимназија Чачак

Ментор: проф. Наташа Васиљевић

ИМАТИ И(ЛИ) БИТИ

*Прва наџрада 18. Такмичења у беседнишћиву -
Гимназија „Светозар Марковић” Нови Сад*

Имати или бити? Није ли то логичка замка вас, филозофа, што стално инсистирате на доследном размишљању? Зар вам није доста што сте већ оптужени да кварите омладину? Па зар не видите да свету није до истине, да му је лаж потребнија? Имати или бити – није ли логички лажна дилема? Зар дисјункција није тачна само ако су оба њена члана нетачна?

Стога вам кажем – *и* имати *и* бити!

Да би уопште нешто имао, човек мора постојати. Али проблем је у томе – *шћта* имати?

Пођимо од појма *имати* и његове једносмерне суштине у сфери-материјалног. Сетите се краља Миде, оног што је пожелео да добије „дар” да све што дотакне претвори у злато. Знамо како је кажњен због своје похлепе. Зато пазите шта желите - можда се и оствари.

Упамтите, ви, скупљачи, трговци, експлоататори – новцем можете купити кревет, али не и миран сан, библиотеке, али не и знање, апотеке, али не и здравље...

Хоћете све да приграбите себи, ништа да поделите са другима. Све да вреднујете као робу, укључујући и нас, људе. Нећете да производите, већ да узимате од других. О, ви, слепи, мислите да се новцем купују животне погодности, а не знате да истинска вредност нема цену!

Човек мора бити свестан својих стварних потреба и разликовати их од обичних хирова. Зато је суштина истинског имања – знање и расуђивање.

Морамо знати, да бисмо разумели сврху живота и света. У њој је тајна постојања и поседовања. Онај коме је душа празна, а руке пуне, учиниће за овај свет добра колико супе може појести виљушком.

Ја, ето, све о имати, као да ме тај заглушујући ехо света узео под своје! Као да не знам да онтологија постојања претходи сваком „имати”!

Признајем, није лако живети. *Бити* у времену нихилистичком. Врлине као да су ишчезле. Стварност изгледа апсурдно, јер

ОГЛЕДАЛО

медијска слика ствара илузију нашег света. Историја и памћење више нису узор. Све се руши пред законом тренутка. Као да је постојање отргнуто од прошлости, без везе са будућношћу. Кажу ми: „Идеалисто, тражиш да будемо богати духом, образовани и племенити! Питаш ли се да ли је то могуће данас у Србији? Зар не видиш ојађене, напаћене и отуђене?” Србин из Осла пита: „Како могу бити то што јесам, у туђини?” Црнац – да ли може да се осети таквим међу нама обојеним белцима? Галиматијас, папазјанија, бака каже – паприкаш... Свет је изгубио смисао, средиште, хоризонт. Што шире отварамо очи – тама је све дубља. Али, сетимо се нашег нобеловца: „Док буде мрака, биће и сванућа”.

Зато, не дозволите да вам наметну перспективе Аркадије, Ерегиона, земље Дембелије... Да вас истргну изкорена, да будете номади с пустињском визијом. Јер, „ко у себи не носи небо, нигде га неће наћи”.

Бити и имати налик је Сунцу: од века до данас – исто. Све обасјава, пролази блато и кал, а само је неукаљано. Будите налик њему. Не повлачите се пред грехом, толеришући га. Зар да мудрије буду римске гуске, које гачу пред варварима *ante portas*, док Сенат заседа – где, него на симпозијону?

Молим вас, не правдајте се околностима, условима – они нас само разобличавају.

Стварност треба хероје, Атласе, на којима свет одувек почива! То нису народи, вође, већ појединци, ствараоци властите индивидуалности, а не имитације људскости препуштене накарадним силама друштва.

Sapere aude! Усуди се да будеш Давид у борби против Голијата, јер само се тако може *и* имати *и* бити, а шта друго – него оно што ти је већ дато! Буди Човек, јер кад одустанеш својом кривицом – *и ниси и немаш!*

Лидија Микић

Шеста београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Љиљана Маловић Козић

ЖИВИМО ЛИ СВОЈЕ ЖИВОТЕ?

Све што видимо око себе, све што можемо да осетимо или замислимо, нестаје временом. Мирис изгуби интензитет, слика аутентичност, додир топлину, поглед оштрину, осећања - колико год се чинила снажна - утихну временом, и све постаје рутина.

Онда чекамо новине, чекамо било какве промене да би и оне касније постале досадне. Чекамо љубав да бисмо одустали од ње; чекамо пријатеља, да бисмо га напустили; чекамо пажњу, да је не бисмо ценили; чекамо слободу, да не бисмо знали шта ћемо са њом. Само, ретко ко дочека да се на време осврне и схвати шта ради. Да губи љубав коју је чекао, да пушта пријатеља којег воли, да му недостаје пажња коју је имао, да је сам себи одузео слободу. Онда поново чека, и тако укруг. Потом чекају само крај радног времена, омиљену серију, викенд, одмор, зимовање, летовање, уживају у томе неколико сати, дана, недеља, а онда - опет на старо. Заборављају да уживају у свакодневним тренуцима, који би им можда били лепши да нису окупирани мислима о ономе што ишчекују.

Много тога нам промакне и много пропустимо, а да нисмо ни свесни. Сваком чекању дође крај, али је неповратно време и потенцијални добити, изгубљени у њему. Човека чине жеље, оживљава га мотивација, да би уопште могао да се креће ка циљу, све док не постане њихов роб, а оне- његова опсесија. Када сам себи стави адове, не види последице, и замагли му се пут до циља.

Ако, ипак, гледа и у ширину, има прилику да види нове могућности, да умножи видике. Да не стоји укопан, а да притом мисли да јурца ка победи. Онда може да искористи поглед, уочи сваки детаљ, осети све неравнине, чује врисак и осети мирис победе, оне моралне. Тада рашчисти са собом- да је све што тражи, у ствари у њему. Да не може да живи у миру, ако је у свађи са собом. Да не може бити вољен, ако не воли. Да не може да очекује успех, ако не верује у остварење сна. Већ су похабане речи да треба искористити сваки тренутак, али баш зато што су ове речи толико пута понављане, схваћене су олако.

ОГЛЕДАЛО

Душко Радовић је лепо сажео овај човеков смешни и тужни недостатак. Он каже: „Живот пролази, а ми не знамо шта бисмо с њим. Мрзи нас, или не умемо да живимо. Најрадије бисмо га уступили неком другом и уживали гледајући како је леп наш живот када га други живе”. Лакше нам је, дакле, видети споља, но изнутра.

Нико не може преузети улогу онога који вас убеђује да размислите. Ако сте имали довољно пажње да саслушате ово што говорим, значи да сте искористили тренутак. Да сте били присутни у свом животу. Можете једино сами себе да убедите да ово што сте чули има смисла, или да останете потпуно равнодушни. Одлука је ваша, као што је и крај само ваш, ви га стварате.

Софија Ђорђевић

Гимназија Смедерево

Ментор: проф. Наташа Рашковић

НИЈЕ ПРОБЛЕМ КРАЈ, ВЕЋ ОНО ШТО ДОЛАЗИ ПОСЛЕ

„Када бисте морали да напишете поруку себи кад сте били мали, која би то порука била?”

Сигурна сам да су се многи од вас замислили, али исто тако, да већина питање не схвата озбиљно. Уосталом, зашто бисте размишљали о стварима које су се већ десиле? Живимо превише брзо, па не стижемо да мислимо ни на оно што нам се непосредно догађа .

Проблем је што се перцепција времена претежно доживљава линеарно, тако да свака ствар мора имати свој почетак и крај. После дана долази ноћ, после спавања - буђење. Али, да ли је баш тако? Мало људи је свесно да све има своје - иза и испред.

Бавимо се идејом смрти, вере, религије... Свакодневно стварамо нити између историје и стварности, а опет, нико од нас не може да објасни, у чему лежи смисао испуњеног и срећног живота? Треба ли да се бавимо оним сто долази после?

Данас наука креира свет. Људима је технологијом дато много, али и одузето оно најбитније. Развијени су медији комуникације али они већином шире предрасуде масе.

Савремени човек тежи неограниченој слободи, убеђен да су ранији притисци колектива ишчезли. Али, као да са слободом расте и страх од ње. Стога већина бежи у уобичајене и сигурне форме живота, одустајући од одговорности. И све је налик старој пословици: „Вежи коња где ти ага каже”. Ко су „аге”? Па закључите сами!

Испоручени разним захтевима, принудама, заборављамо да имамо могућност да пристанемо, али и да се успротивимо. Нажалост, чини се као да је општеприхваћено да нас ниједан морал не обавезује.

Увек у покрету, журимо да искористимо сваку прилику. Живот постаје утакмица, „пробијање”, а до циља - илузорног краја- стиже, ко други, до онај који најбоље прескаче начела људскости. У сталној журби да се случајно нешто не пропусти, покушавамо да заустави-

ОГЛЕДАЛО

мо време. Али оно неумитно цури, јер га друштво кроји погрешним садржајима.

Стога, окренимо поглед од позорнице на којој свако игра улогу чији сценарио исписује тиранија тренутка, упутимо га ка нашим срцима. Проверимо колико су празна и у тами?

Можда ћемо тако вратити смисао животу, који је сам по себи вредност. Постанимо делови његове целине, одбацујући окове идеологија, који не само да спутавају мисао, већ би да у потпуности овладају чак и природом .

Иако јалови, изданци капитала сваким даном све више претварају свет у ђубриште, циновски контејнер, спреман за рециклираног човека. Нек ти је у памети Гетеов императив: „Буди целовит или се придружи целини!”

Оној изворној природи, преадамској, од које убрзано отпадају њени изданци.

Расцветај се, самопотврди и развиј, као што никада ниједан човек није! Учини то, иначе ћеш постати фосилни остатак, немоћно сведочанство „природне светлости ума” која ти је дата, да чуваш живот и његов извор- природу, а не да будеш њен погребник. То је императив „моралног закона у теби”, и ехо „звезданог неба над тобом” чији си неодвојиви део.

Ако то не учиниш, неће бити толики проблем крај, колико оно што долази након њега.

Марија Станојевић

Шеста београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Љиљана Маловић Козић